

Pesten

Protocol met stappenplan

INLEIDING

Pesten komt helaas voor op elke school. Ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien. Het creëren van een sociaal veilig klimaat waarin kinderen zich veilig en geborgen voelen staat voorop. Een dergelijk pedagogisch klimaat biedt kinderen de mogelijkheid om een vitale en gezonde ontwikkeling door te maken. Ze leren verantwoordelijkheid te nemen en te dragen, met name in het gedrag naar elkaar. Het structurele karakter van pesten vraagt om beleid, daar hoort een anti-pestprotocol bij. Om pesten preventief tegen te gaan en in geval van aanwezigheid adequaat aan te kunnen pakken, is dit protocol opgesteld.

INTENTIE

Dit anti-pestprotocol heeft als doel om alle kinderen zich bij ons op school veilig te laten voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen alle kinderen elkaar in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen - als er zich ongewenste situaties voordoen - elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Leerlingen, ouders, leerkrachten en directie onderschrijven gezamenlijk dit anti-pestprotocol. Zij zijn daarin vertegenwoordigd door het leerlingparlement, de personeels- en oudergeleding van de Medezeggenschapsraad en de directeur.

PLAGEN OF PESTEN

Plagen is vaak bedoeld als een vorm van grap waar beide personen om kunnen lachen. Het heeft niet de bedoeling er iemand kwaad mee te doen en het gebeurt incidenteel. Pesten heeft de opzet om iemand te kwetsen of in een kwetsbare positie te brengen. Het gebeurt regelmatig en systematisch. Een slachtoffer van pesten kan zich er niet of onvoldoende tegen verweren.

DEFINITIE

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verweren en ernstig lijden onder de aanhoudende psychische en/of lichamelijke bejegening door een ander of anderen.

BIJLAGEN

Dit anti-pestprotocol bevat diverse bijlagen:

- A. Een overzicht van de belangrijkste vormen van pesten
- B. Een overzicht van signalen van pesten
- C. Handelingswijzers in de school
- D. Meldformulier pesten

VOORWAARDEN

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), professionele werkers en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders). In het proces van zowel de preventieve als curatieve aanpak staat transparantie centraal. Daarom moeten de omgangsregels duidelijk zichtbaar zijn in de school. Het anti-pestprotocol moet makkelijk te vinden zijn op de website van school. Directie en leerkrachten moeten in staat zijn om pesten en/of pestgedrag te signaleren. Deskundigheidsbevordering is belangrijk waarbij herhaling en updaten noodzakelijk is.

De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen regelmatig bespreekbaar worden gemaakt. Regels en afspraken (groepsregels) moeten aan het begin van het schooljaar in elke klas worden besproken. Afspraken worden afgedrukt en opgehangen in de klas. Er moet expliciet aandacht worden geschonken aan de groepsdynamiek. Een leerkracht moet goed op de hoogte zijn van het wel en wee in zijn klas. In dit kader staan de eerste vier weken van elk nieuw schooljaar daarom in het teken van de 'Gouden weken'.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten dat (in samenwerking met de ouders) signaleren en duidelijk stelling nemen. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een adequate aanpak.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van extern deskundigen nodig. Zij kunnen het probleem onderzoeken, experts raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

PEDAGOGISCH KLIMAAT

Pesten krijgt minder kans in een goed pedagogisch klimaat. Daar heerst vriendelijkheid, veiligheid, rust, regelmaat en structuur. Kinderen werken nauw samen en onderhouden actief goede onderlinge relaties. Zij mogen voor hun eigen mening uitkomen en weten te voorkomen dat ze daarmee anderen raken. School- en groepsregels zijn bekend en worden nageleefd. Verstoringen van het klimaat worden meteen bespreekbaar gemaakt en van oplossingen voorzien. De leerkracht is vaardig in het regisseren en onderhouden van dit klimaat. Hij/zij is in dit geheel het eerste aanspreekpunt voor zowel leerlingen als ouders.

WAT IEDEREEN MOET WETEN

- Pestgedrag wordt op school NOOIT getolereerd.
- Slachtoffers kunnen altijd rekenen op de actieve steun en bescherming van de school.
- Leerkrachten zijn voortdurend bedacht op signalen van pestgedrag.
- Een leerling die meldt dat hij/zij wordt gepest, wordt ALTIJD serieus genomen.
- De anti-pestcoördinator wordt ALTIJD geïnformeerd over klachten over pesten.
- Pestgedrag wordt grondig aangepakt en de effecten worden ook op termijn geëvalueerd.
- Ernstig pestgedrag kan leiden tot disciplinaire maatregelen door directie of schoolbestuur.
- Van elk pestgedrag wordt aantekening gemaakt en gearchiveerd.

BASISREGELS

Leerlingen kennen de volgende basisregels en passen die actief toe:

- Ik behandel een ander zoals ik zelf behandeld wil worden
- Ik doe vriendelijk en help waar ik kan
- Ik ben voorzichtig met mijn spullen en met die van iemand anders
- Wij werken en spelen met elkaar samen

AANVULLENDE REGELS

Iedere groep heeft een eigen dynamiek. Niet altijd geven de basisregels voldoende duidelijkheid wat er van elke leerling binnen de groep wordt verwacht. Is er sprake van (mogelijk) pesten binnen de klas, dan kan uit de navolgende lijst een reeks van aanvullende regels worden benadrukt:

- Heb je ruzie? Los het dan altijd zo snel mogelijk op. Lukt dat niet? Ga dan naar je juf of meester.
- Vertel het aan je juf of meester en/of aan je ouders als er iets gebeurt wat jij niet fijn of gevaarlijk vindt. Dit is geen klikken!
- We kiezen geen partij als kinderen ruzie hebben met elkaar.
- Wees duidelijk naar andere kinderen wat je wel of niet wilt.
- Zie je dat iemand een ander pest, vertel het ook aan je meester of juf of iemand die je vertrouwt. Ook dit is geen klikken!
- Zie je dat iemand wordt gepest? Neem het dan voor hem/haar op!
- Alle mensen zijn verschillend. Daarom pesten we iemand niet om zijn uiterlijk, kleding, gedrag, hobby's, schoolprestaties, enz.
- Prima dat je een eigen mening hebt, maar daar mag je iemand anders niet mee kwetsen.
- Wil je iets van een ander gebruiken of lenen, dan vraag je dat eerst.
- Iedereen doet mee, je sluit geen andere kinderen buiten.
- Houd je aan afspraken in de klas en help andere kinderen dat ook te doen.
- Altijd eerlijk zijn, geen dingen over een ander kind zeggen dat niet waar is.
- Voor een goede sfeer in de klas moet elk kind helpen!
- Is de ruzie voorbij? Dan moet je ook kunnen vergeten en vergeven.
- Je gebruikt nooit een computer of telefoon om iemand anders te pesten.
- Je maakt niet zomaar foto's of geluidsopnames van een ander.

SCHOOLMIDDELEN

- Pesten gedijt bij een slecht pedagogisch klimaat. Daarom werken we op school actief aan het stimuleren van positief, gewenst gedrag. In alle klassen wordt daartoe de methode Kwink ingezet.
- Om de sociale competenties van kinderen goed in kaart te brengen, vullen we jaarlijks 2 keer de vragenlijst van ZIEN! in. Ook alle leerlingen van de groepen 5 t/m 8 vullen twee keer per jaar de vragenlijst van ZIEN! in. De resultaten worden besproken in de groepsbespreking met de lb'er.
- Is er sprake van specifieke ondersteuningsbehoefte, dan bespreekt de leerkracht het kind in een leerlingbespreking. Is er sprake van een diepere problematiek die vraagt om een bredere kijk van externen, dan vindt ook bespreking plaats in het OT (Ondersteuningsteam).
- Via sociogrammen kunnen de relaties tussen kinderen in beeld worden gebracht. Klassen waarin een zwak sociaal klimaat heerst, worden met enige regelmaat onderworpen aan het samenstellen van een sociogram.

DE INTERN BEGELEIDER ALS ANTI-PESTCOÖRDINATOR

De anti-pestcoördinator speelt een monitorende en adviserende rol bij de begeleiding van kinderen, ouders en leerkrachten als er sprake is van pestgedrag. Ook adviseert zij de directie over eventuele vervolgstappen als de aanpak in de klas niet tot het gewenste resultaat leidt. Ze bewaakt het proces door vanaf het moment van melding actief toe te zien op een goed verloop. Daarnaast ziet zij toe op een zorgvuldig verloop van de aanpak en een zuivere rolverdeling van degenen die daarbij betrokken zijn. Is ze van mening dat er zaken niet goed gaan, dan overlegt ze met de betrokken leerkracht en informeert ze de directeur.

De intern begeleider beheert en coördineert de zorg / ondersteuning aan leerlingen in risicovolle situaties. Als zodanig is hij/zij nauw betrokken bij de gang van zaken rond pestgedrag van leerlingen. **Daarom is besloten de intern begeleider tevens te belasten met de taak van anti-pestcoördinator.**

Na een melding van pestgedrag informeert een leerkracht de intern begeleider. In het frequent overleg tussen directeur en intern begeleider wordt de directeur op de hoogte gebracht van de pestmelding. Regelmatig wordt bij de leerkracht(en) en de intern begeleider nagegaan of er voortgang zit in de aanpak. Ook worden de teamleden op de hoogte gebracht van de melding, zodat zij hier extra alert op kunnen zijn. Daarbij is het belangrijk dat we deze problemen met elkaar dragen en kinderen ook het gevoel geven dat ze gehoord worden.

Een goede verslaglegging van het hele proces na een melding over pesten is van cruciaal belang. De intern begeleider is hierin zowel de coördinator als de beoordelaar. Het meldformulier en eventuele aanvullende aantekeningen worden bij hem/haar ingeleverd. Hij/zij controleert nauwgezet het archiveren van deze gegevens, met name in het leerlingvolgsysteem.

DE ROL VAN DE DIRECTEUR

De directeur dient op de hoogte te zijn van elke vorm van pestgedrag binnen de school. Hij/zij wordt daartoe geïnformeerd door de leerkracht(en) en/of intern begeleider. In eerste instantie stelt de directeur zich terughoudend op om het proces de kans te geven tot oplossingen te komen in kleiner verband. Is er sprake van ernstig pestgedrag of leidt de aanpak na herhaalde pogingen niet tot succes, dan neemt de directeur een beslissing over eventuele maatregelen. Betreffen die schorsing of verwijdering van school, dan wordt de zaak met advies van de directeur voorgelegd aan het schoolbestuur.

DE AANPAK VAN PESTEN OP 5 NIVEAUS

1. DE LEERKRACHT (SIGNALEREN EN AANPAKKEN)

Leerkrachten hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerstverantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Essentieel is dat zij de relevante omgangsregels helder aan de klas hebben aangeboden en in het lokaal zichtbaar hebben gemaakt. Ook bespreken zij met regelmaat onderwerpen die sociale veiligheid, gewenst (groeps)gedrag, omgaan met elkaar en aanpak van ruzies centraal stellen. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leraren worden ondersteund door de intern begeleider die, als het nodig is, ook buiten de klas met individuele kinderen of met groepjes kinderen aan de slag gaat.

Iedere gesignaleerde vorm van pesten leidt tot het invullen van het meldformulier (beschikbaar in Parnassys). Ook wordt altijd de intern begeleider op de hoogte gesteld.

De leerkracht of de intern begeleider zal bij pesten - afhankelijk van de ernst - de ouders op de hoogte stellen. Desnoods zal er een door school georganiseerd gesprek plaatsvinden met alle ouders uit de groep om te praten over een oplossing. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

2. HULP AAN HET GEPESTE KIND

Uiteraard moet direct hulp aan het slachtoffer worden geboden. Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd', in de zin van 'reacties op uitstoting'. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden. In dit geval zijn bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining of op zelfverdediging gaan goede interventies. Waar bestaat de hulp in ieder geval uit?

- Er vindt een gesprek plaats met de leerkracht en het gepeste kind. Tijdens dit gesprek moet boven tafel komen wat er precies aan de hand is en hoe de leerling dit pestgedrag ervaart.
- Observeren is de volgende stap. De leerkracht gaat observeren waar, wanneer en op welke manier pestgedrag plaatsvindt en wordt beleefd. Hij/zij brengt aanleiding, gedrag en consequentie zo duidelijk mogelijk in kaart.
- Er vindt een gesprek plaats met de leerkracht, het gepeste kind en de pester. Dit gesprek is bedoeld om begrip te kweken aan beide kanten en gezamenlijk naar een oplossing te zoeken.
- In groepsverband (in de klas) komt pesten ter sprake maar niet door de actuele pestsituatie als uitgangspunt te nemen. Het onderwerp wordt abstract neergezet bijvoorbeeld middels een krantenbericht. Er worden ook geen namen genoemd.
- Afhankelijk van de mate of ernst van het pestgedrag, gaat de leerkracht - wellicht ondersteund door de intern begeleider of directeur - in gesprek met de wederzijdse ouders.

Denk bij de begeleiding verder aan het volgende:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten?
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld niet huilen of je niet afzonderen.
- Het gepeste kind laten inzien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.

3. HULP AAN DE PESTER(S)

Er wordt uiteraard ook met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten. Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

- In eerste instantie vindt een oriënterend gesprek plaats: waarom doet de pester dat?
- Daarna geeft de leerkracht aan dat de leerling de regels heeft overtreden. Afhankelijk van de reactie of de ernst kan een pedagogische straf worden opgelegd. In dat geval worden altijd de ouders geïnformeerd.
- Is de oorzaak duidelijk, dan wordt geprobeerd de gevoeligheid van de pester voor wat hij/zij het slachtoffer aandoet, te vergroten.
- Er vindt - indien gewenst en mogelijk - een gesprek plaats met het gepeste kind, de pester en de leerkracht om begrip te kweken en gezamenlijk naar een oplossing te zoeken.
- Wanneer voorgaande acties op niets zijn uitgelopen, is het tijd om een gesprek met de ouders van de pester aan te gaan. Dat gebeurt in een bredere setting van leerkracht, ouders, intern begeleider en/of directeur.
- Van het gesprek met en over de pester(s) wordt verslag gedaan in het leerlingvolgsysteem.
- In (zeer) ernstige gevallen treedt de directeur in overleg met het schoolbestuur om te bepalen of een disciplinaire maatregel moet worden opgelegd aan de pester(s). Ook kan deskundige hulpverlening aan de pester worden overwogen.

Denk bij de begeleiding van de pester aan:

- het zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (de baas willen zijn, jaloezie, verveling buitengesloten voelen, thuissituatie, traumatische ervaringen)
- het laten aanbieden van excuses aan het slachtoffer
- het aanleren van beter gedrag: niet meteen kwaad reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding', enz.
- het in stand houden van de relatie leerkracht - leerling ook als de leerkracht zelf emoties voelt bij wat de pester het andere kind heeft aangedaan.

4. HULP AAN DE (ZWIJGENDE) MIDDENGROEP

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken, zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit anti-pestprotocol.
- Laat het onderwerp regelmatig terugkomen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen.
- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet, dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve laten ondervinden.

5. HULP AAN DE OUDERS

Ouders die worden betrokken bij pestgedrag in de school, hebben vaak adviezen nodig hoe ze het best met de situatie kunnen omgaan:

Ouders van gepeste kinderen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt maar elders, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect worden vergroot of terugkeren.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of deelname aan een club.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt het risico een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen. Uw kind heeft hulp nodig.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind en doe dat op een positieve manier.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of deelname aan een club.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing en aanpak van de school staat.

Alle andere ouders

- Neem de ouders van de pester en het gepeste kind serieus en ondersteun ze.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Neem meldingen van uw kind over pesten altijd serieus.
- Maak melding van pesten bij de leerkracht als uw kind het zelf niet wil of durft.
- Leer uw kind voor anderen op te komen en leer uw kind voor zichzelf op te komen.

STAPPENPLAN

Iedere melding van pestgedrag dient serieus te worden genomen en te worden geverifieerd. Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk en permanent te doen stoppen. Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag, is er *automatisch* sprake van het in werking treden van onderstaand stappenplan:

1	De leerkracht creëert zo snel mogelijk tijd voor een individueel gesprek met het kind dat wordt gepest. Dat gebeurt op een veilige plek, zonder aanwezigheid van andere kinderen.
2	De leerkracht maakt vanaf de start van de melding gebruik van het Meldformulier pesten en volgt de daarin aangegeven stappen. De leerkracht informeert de intern begeleider van de melding. De intern begeleider informeert in haar reguliere overleg de directeur, tenzij er urgentie speelt en het informeren eerder dient plaats te vinden.
3	De leerkracht inventariseert en analyseert wat er speelt en heeft daartoe afzonderlijke gesprekken met de leerling die wordt gepest en de leerling(en) die pest(en). De leerkracht maakt daarvan aantekeningen, desnoods achteraf. De leerkracht maakt hiervan een relevante samenvatting op het Meldformulier pesten.
4	De leerkracht gaat in overleg met de intern begeleider voor de juiste vervolgstappen.
5	<ul style="list-style-type: none">• Waar nodig worden de ouders van het gepeste kind en de pester(s) geïnformeerd en/of ingeschakeld.• Waar nodig wordt het team op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. het toezicht op het plein.
6	De leerkracht - eventueel aangevuld met ondersteuners - heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. Deze afspraken worden vastgelegd op het Meldformulier pesten.
7	Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van in school beschikbare methoden en/of aanwezige expertise bij anderen.
8	Na twee weken vindt de eerste evaluatie met pester en gepeste plaats. De leerkracht zal nauwkeurig observeren.
9	In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden. Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als 'ernstig' inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.
10	De leerkracht volgt het stappenplan zoals vermeld op het Meldformulier. Hij/zij houdt tussentijds de intern begeleider en/of directeur op de hoogte van de ontwikkelingen. Daarbij reflecteert hij/zij met hen op de effecten van de stappen.
11	Van het hele proces wordt via het Meldformulier en aanvullende aantekeningen verslag gemaakt in het leerlingvolgsysteem. Indien nodig wordt het dossier ter beschikking gesteld aan het schoolbestuur.

BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN

Pestgedrag kent vele vormen en dus zal het beschreven stappenplan niet altijd volstaan. Dat is bijvoorbeeld hieronder het geval:

ER IS SPRAKE VAN EEN STRAFBAAR FEIT BINNEN HET PESTGEDRAG

Te denken valt aan het toebrengen van ernstig lichamelijk letsel, doodsb bedreigingen, seksueel geweld, enz. In dit soort gevallen moet direct na het vermoeden of constateren de directeur worden ingeschakeld. Hij zal de noodzakelijke stappen nemen richting schoolbestuur, inspectie, politie, enz. De leerling die dit strafbare feit (vermoedelijk) heeft gepleegd, zal na overleg met het schoolbestuur worden geschorst om onderzoek naar de feiten onbelast mogelijk te maken. De regie van deze aanpak ligt in handen van de directeur.

ER IS SPRAKE VAN PESTGEDRAG DOOR EEN GROTE GROEP VAN LEERLINGEN

Ook dan moet de directeur direct worden ingeschakeld. Het is mogelijk dat er externe deskundigen worden geraadpleegd of ingehuurd (GGD, Schoolmaatschappelijk werk, Wijkagent, enz.) om het proces ten goede te keren. Tevens kan het nodig zijn het probleem bespreekbaar te maken met alle ouders van de groep kinderen, zeker als blijkt dat oorzaken van het pestgedrag (ook) buiten de school liggen. Slaat de onrust over naar een groot deel van de school, dan kan in overleg met externe deskundigen worden besloten een (besloten) ouderavond te beleggen. De regie van deze aanpak ligt in handen van de directeur.

HET PESTGEDRAG WORDT GETOLEREERD OF AANGEMOEDIGD DOOR DE OUDER(S) VAN DE PESTER

De directeur wordt ingeschakeld en er vindt een gesprek plaats tussen directeur, intern begeleider en ouder(s). In ernstige gevallen kan de directeur het schoolbestuur verzoeken een disciplinaire maatregel op te leggen aan de ouder(s).

MOGELIJKE MAATREGELEN TEGEN DE PESTER

In de meeste gevallen zal het gesprek tussen de leerkracht en de betrokkenen bij het pestgedrag effect sorteren en tot een oplossing leiden. Is dat niet het geval en is het nodig (disciplinaire) maatregelen te nemen, dan zijn er de volgende mogelijkheden:

- De pester of het gepeste kind wordt tijdelijk in een andere klas geplaatst om een afkoelingsperiode te bereiken.
- De pester of het gepeste kind wordt definitief in een andere klas geplaatst. Het gepeste kind mag in dat geval altijd als eerste een voorkeur uitspreken: blijven in de eigen klas of overgeplaatst worden.
- De pester wordt een time-out-maatregel van 1 of enkele dagen opgelegd. Hiervan wordt verslag gemaakt door de directeur. Dat wordt toegestuurd aan het schoolbestuur.
- De pester wordt voor een termijn van maximaal 5 dagen geschorst van deelname aan de schoolactiviteiten. Deze maatregel kan alleen worden opgelegd door het schoolbestuur na advies van de directeur.
- De pester wordt van school verwijderd nadat de achterblijvende school een nieuwe plaats op een andere school heeft kunnen regelen. Deze maatregel kan alleen in zeer ernstige gevallen worden opgelegd door het schoolbestuur.

BIJLAGE A: BELANGRIJKSTE VORMEN VAN PESTEN

VERBAAL

Er wordt het meest verbaal gepest. Op deze manier is de kans kleiner dat het opgemerkt wordt. Bij het verbaal pesten scheldt, vernedert of bedreigt men de gepeste. Vaak gaat de gepeste de pestkop geloven waardoor de gepeste een minderwaardigheidsgevoel krijgt.

NON-VERBAAL

Men zal hier iemand psychisch of lichamelijk pijn doen: schoppen, slaan, zwijgend om iemand heen gaan staan, met z'n allen naar iemand afkeurend blijven kijken, enz.

ACHTERVOLGING

De achtervolgingen zijn meestal op voorhand gepland. Er wordt afgesproken met een grote groep en die gaat de persoon pesten. Wanneer een kind wordt achtervolgd, is het vaak bang om op openbare plaatsen te komen. Ze vermijden plaatsen uit angst om opgewacht te worden en komen desnoods later op school om confrontatie te vermijden.

UITSLUITING

Met 'uitsluiting' bedoelt men iemand negeren. De gepeste wordt overal buitengesloten. Dit gebeurt vooral via het cyberpesten. De pesters doen alsof de gepeste niet bestaat. Het slachtoffer staat steeds alleen, mag nergens aan meedoen en heeft geen vrienden en vriendinnen. Het kind gaat zich eenzaam voelen en krijgt uiteindelijk een minderwaardigheidsgevoel. Hierdoor wordt het bang om sociale contacten te leggen.

STELLEN OF VERNIELEN VAN BEZITTINGEN

Het gepeste kind is vaak spullen kwijt zoals potloden, pennen, gummen,... Zo willen de pesters het kind van streek maken. Het stelen en vernielen is meestal te wijten aan jaloezie van de pester.

AFPERSING

De gepeste of meelopers worden soms gedwongen om iets te doen, terwijl dat tegen hun zin is. Ze moeten bij voorbeeld geld stelen, klusjes knappen, taken maken, snoep meebrengen, speelgoed afgeven, enz.

VIA INTERNET

Het kind wordt gepest via de computer en/of via de telefoon. Omdat kinderen elkaar online vaak niet zien, is het eenvoudig een ander te pesten zonder dat die weet wie degene is die dat doet. Online pesten gebeurt thuis, op school en overal waar verbinding kan worden gemaakt. De scheldwoorden, beledigingen en bedreigingen kunnen ervoor zorgen dat het gepeste kind zich zelfs thuis niet meer veilig voelt. Voorbeelden van cyberpesten: bedreigingen via de Whatsapp of Twitter, uitschelden op Facebook, het hacken van een account, kwetsende foto's plaatsen, nepuitnodigingen versturen, enz.

BIJLAGE B: SIGNALLEN VAN PESTEN

SIGNALLEN VAN PESTEN BIJ KINDEREN

Pesten kan het leven van het slachtoffer helemaal overhoop gooien. Kinderen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders. Soms is uit signalen op te maken dat een kind wordt gepest:

- heeft angst om naar school te gaan
- heeft weinig of geen vrienden
- vervalt in vroeger gedrag zoals weer in bed plassen of weer gaan duimen
- heeft last van concentratiestoornissen waardoor de schoolprestaties achteruit gaan
- heeft vaak geen eetlust
- het kan ineens veel ruzie gaan maken thuis
- kan zomaar en regelmatig huilen om niets
- het kind heeft last van buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid
- het komt thuis uit school met kapotte kleren en beschadigde spullen
- het heeft verdacht vaak kneuzingen, verwondingen en blauwe plekken
- het wordt zelfden of nooit uitgenodigd voor feestjes
- het fietst vrijwel altijd alleen naar school
- het vraagt of steelt geld van familie of anderen
- het neemt geen klasgenootjes (meer) mee naar huis

SIGNALLEN VAN PESTEN IN SCHOOL

- Er circuleren bijnamen, het kind wordt nooit bij de eigen naam genoemd
- Er worden vaak 'leuke' opmerkingen over een specifiek kind gemaakt in de klas
- Een kind krijgt opvallend vaak de schuld van iets in de klas
- Leerlingen geven regelmatig briefjes door aan elkaar
- In de klas heerst grof taalgebruik, elkaar beledigen vindt makkelijk plaats
- Groepjes leerlingen blijven opvallend lang na schooltijd hangen
- Een kind wordt vaak thuis opgezocht door een groepje leerlingen
- De klas is gefascineerd door uiterlijk, kleding en imago's

SIGNALLEN VAN PESTEN VOOR DE LEERKRACHT

- De gepeste is vaak betrokken bij samenscholingen of opstootjes in de klas of op de speelplaats
- De leerling is vaker afwezig; gaat niet graag naar school
- De leerling zoekt regelmatig de veiligheid van de leerkracht op
- De schoolresultaten van de leerling gaan plotseling of langzaam achteruit
- De leerling wordt dikwijls als laatste gekozen bij het indelen van groepjes (sportles, groepswork)
- De leerling is vaak betrokken bij vechtpartijtjes, scheldpartijen etc.
- Het kind gedraagt zich gestresst, schichtig en schrikt snel. Het durft iemand niet aan te kijken.

WIJ WILLEN DAT ER OP DEZE SCHOOL NIET WORDT GEPEST.

WORD JE TOCH GEPEST?

1. **Kom op voor jezelf: zeg “stop” tegen de pester!**
2. **Loop daarna rustig bij de pester weg.**
3. **Zorg dat je niet alleen met de pester bent.**
4. **Praat erover met iemand die je vertrouwt: je vader/moeder, je vriend(in), je juf of meester.**
5. **Stopt het pesten niet, ga dan naar je juf of meester. Praten over pesten is geen klikken!**
6. **Juf of meester helpt je bij het zoeken naar een oplossing.**

BIJLAGE D: MELDFORMULIER PESTEN

Datum	Wat is er gebeurd?	Handeling	Afspraken
Stap 1		Gesprek lkr. met pester Gesprek lkr. met gepeste Samen afspraken maken Ga door naar 2a of 2b	
Stap 2a	Na 2 weken: hebben partijen zich aan de afspraken gehouden?	Indien ja: Afspraken worden voortgezet Ga door naar 3a of 3b.	
Stap 2 b	Na 2 weken: hebben partijen zich aan de afspraken gehouden?	Indien nee: Gesprek pester Gesprek gepeste Gesprek beide ouders Eenmalig terug naar 2a of 2b; na herhaling 2b door naar 3a of 3b	
Stap 3a	Na 1 maand: hebben alle partijen zich aan de afspraken gehouden?	Indien ja: Ga door naar 5	
Stap 3b	Na 1 maand: hebben alle partijen zich aan de afspraken gehouden?	Indien nee: IB/directie komen bij gesprek. Harde afspraken maken met duidelijke sancties. Eenmalig terug naar 3a of 3b; na herhaling 3b door naar 4.	
Stap 4	Partijen hebben zich (wederom) niet aan de afspraken gehouden.	Directeur/bestuur neemt passende maatregelen.	
Stap 5	Partijen hebben zich aan de afspraken gehouden en het pestgedrag is gestopt.	Afronding melding en opname formulier in leerlingdossiers.	

Toelichting:

Stap 1: Leerkracht kan besluiten om gelet op de buitengewone ernst van de situatie bij **stap 3b** te beginnen.

Stap 2: De ouders van degene die gepest wordt en degene die pest worden beiden uitgenodigd.